

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

СИЛАБУС

навчальної дисципліни ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 2021 – 2022 н.р.

Анотація дисципліни	Вивчаються поняття екологічне управління, предмет і методи теорії управління, функції управління, державне управління, нормативно-правова база екологічного спрямування; законодавчі акти, які регламентують діяльність у сфері охорони повітря, водних, земельних, рослинних та тваринних ресурсів; органи державного екологічного управління, їх структура, ієрархічність та функціональні особливості; екологічна інспекція, громадське управління, форми участі громадськості в управлінні, завдання обласних екологічних інспекцій; прямі та непрямі засоби контролю, загальне та спеціальне використання природних ресурсів; екологічний моніторинг, кадастрова інформаційна система, екологічний паспорт, екологічне страхування, українські державні стандарти, стандарти серії ISO; екологічний ризик, екологічне планування; такси для відшкодування шкоди завданої довкіллю; міжнародний досвід управління природоохоронною діяльністю, міжнародні природоохоронні організації.
1. Опис навчальної дисципліни	
Ступінь вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітня програма	Екологія
Загальний обсяг	7/210 (в кредитах ЄКТС)

дисципліни	
Статус дисципліни	обов'язкова
Інститут (факультет)	біолого-природничий
Кафедра	екології та географії
Курс	4
Семестр	7-8
Вид підсумкового контролю	залік, екзамен
Мова навчання	українська
Види занять	лекції, практичні заняття
Методи навчання	лекції, практичні заняття, аналіз конкретних ситуацій
Форма навчання	денна
Лінк на дисципліну	Ідентифікатор: 864 4785 1268 Пароль: 7TEtu0

Розподіл годин за видами робіт

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год/ кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семинарські заняття				
Денна	4	7	3/90	48	32	-	16	-	42	-	+	-
	4	8	4/120	48	32	-	16	-	72	-	-	+

2. Викладачі

Прізвище, ім'я, по батькові Посада	Слободян Людмила Зеновіївна викладач кафедри екології та географії ludasl18@ukr.net
---	---

3. Характеристика навчальної дисципліни

Мета навчання	Сформувати знання про державні установи екологічного спрямування, особливості їх функціонування, структуру, ієрархічність, а також про алгоритм управлінської діяльності на локальному, регіональному, державному і на міжнародному рівнях.
----------------------	---

<p>Компетентності</p>	<p>При вивченні навчальної дисципліни студенти повинні оволодіти</p> <p>загальними компетентностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знання та розуміння предметної області та професійної діяльності; – навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; – здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); – здатність діяти соціально відповідально та свідомо; – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, формулювання проблеми, обґрунтування необхідності її розв’язання, формування власного погляду, критичного осмислення фактів, явищ, подій, логічного викладу своєї думки, узагальнень. <p>фаховими компетентностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління; – здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання; – здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень; – здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування. <p>Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>Згідно освітньої програми програмними результатами навчання є здатність студентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами; - розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування; - розуміти основні концепції, теоретичні та

практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування;

- використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки;
- розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду;
- уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень;
- уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень;
- уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище;
- брати участь у розробці та реалізації проєктів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами;
- уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології;
- уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення;
- уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів;
- вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі;
- усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів;
- уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства;

	<ul style="list-style-type: none"> - брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля; - демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проєктів.
<p>Пререквізити дисципліни</p>	<p>Передумовою для вивчення навчальної дисципліни “Організація управління в екологічній діяльності” є знання одержані з загальної екології, загального землезнавства, охорони і раціонального використання рослинного і тваринного світу, моніторингу довкілля, заповідної справи, екологічної безпеки, нормування антропогенного навантаження на довкілля.</p>

4. Програма дисципліни

Поняття управління екологічною діяльністю. Термін управління та управління екологічною діяльністю. Предмет та методи теорії управління: адміністративні, економічні, соціально-психологічні. Суб’єкт та об’єкт управління. Принципи організації управління в екологічній діяльності. Законність управління, комплексний підхід, сполучення басейнової та адміністративно-територіальної організації, розподіл господарсько-експлуатаційних та контрольних функцій. Загальні та спеціальні функції управління в сфері екології. Стадії організації процесу управління. Рівні управління. Права громадян України у сфері природоохоронної діяльності. Обов’язки громадян України у сфері природоохоронної діяльності. Загальне та спеціальне використання природних ресурсів. Принципи державного управління природокористуванням. Процес комунікації при управлінні. Організація комунікації. Документація та її роль у забезпеченні комунікативного процесу. Інноваційне управління.

Структура служб екологічного управління. Державна система екологічного управління. Загальні положення. Функції та ієрархія державної системи екологічного управління. Органи загального державного управління: Президент України; Верховна Рада України; Рада національної безпеки та оборони України; Кабінет Міністрів України; Обласні державні адміністрації; Київська міська державна адміністрація; Районні в м. Києві державні адміністрації. Органи спеціального державного управління: Міністерство екології, Мінекобезпеки України, Управління регіональної політики і територіального розвитку, Управління державної екологічної експертизи. Спеціальні функції державного екологічного управління. Завдання та організація контрольних служб охорони навколишнього середовища на обласному рівні в Україні. Компетенція місцевого самоврядування

Управління природоохоронною діяльністю в областях. Структура служби Державного управління екології та природних ресурсів. Державна екологічна інспекція, її повноваження та функції.

Державне управління природокористуванням в Україні.

Державне управління у сфері використання охорони водних ресурсів. Загальна характеристика водних ресурсів України. Екологічний стан водних об'єктів. Водоспоживання, водокористування та водовідведення. Охорона водних ресурсів від виснаження та забруднення. Типи водокористування в Україні. Класифікація річок України. Шкідлива дія вод. Органи управління в галузі охорони та використання водних ресурсів. Державний облік і моніторинг вод. Державний водний кадастр. Водний кодекс. Порушення водного законодавства.

Державне управління у сфері охорони повітря. Екологічний стан атмосферного повітря. Закон України "Про охорону атмосферного повітря". Стандарти якості атмосферного повітря. Нормативи у галузі охорони атмосферного повітря. Типи контролю у галузі охорони атмосферного повітря. Відшкодування збитків за завдану шкоду якості атмосферного повітря. Органи управління в галузі охорони та використання атмосферного повітря: державна екологічна служба та державна гідрометеорологічна служба. Їх компетенція.

Державне управління у сфері використання та охорони земельних ресурсів. Стан земельних ресурсів України. Причини деградації земель. Охорона ґрунтів. Державний земельний кадастр. Державний облік і моніторинг земель. Поняття про землеустрій. Категорії земель. Форми власності на землю. Органи управління в галузі охорони та використання земельних ресурсів. Порушення земельного законодавства. Законодавчі акти, які регулюють відносини у сфері природоохоронної діяльності в сільському господарстві. Державне управління природоохоронною діяльністю у сільському господарстві. Пріоритетні напрямки управління природоохоронною діяльністю в сільському господарстві по областях України. Екологізація розвитку аграрного сектору. Види природоохоронних заходів у сільському господарстві.

Державне управління у сфері використання та охорони природно-заповідного та лісового фондів України. Лісові та рослинні ресурси України. Лісовий кодекс. Лісовий сервітут. Поділ лісів Лісокористування та охорона лісів. Державний лісовий кадастр. Державний облік і моніторинг лісів. Органи управління в галузі охорони та використання лісових ресурсів. Повноваження державної лісової охорони. Порушення лісового законодавства. Загальна характеристика природно-заповідного фонду України. Класифікація територій та об'єктів ПЗФ. Збереження та охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду в Україні. Закон України "Про природно-заповідний фонд". Органи управління в галузі охорони та використання об'єктів ПЗФ. Порушення законодавства про природно-заповідний фонд.

Державне управління у сфері використання надр. Загальна характеристика надр. Кодекс про надра. Охорона та раціональне використання надр. Види користування надрами. Державний облік і державний кадастр родовищ, запасів і проявів корисних копалин. Моніторинг природних геологічних процесів. Органи управління в галузі охорони та користування надрами. Порушення законодавства про надра. Права землевласників у сфері використання надр. Плата за користування надрами. Особливості користування надрами іноземними особами.

Державна політика у сфері поводження з відходами. Закон України “Про відходи”. Типи відходів. Принципи державної політики у сфері поводження з різними типами відходів. Суб’єкти та об’єкти у сфері поводження з відходами. Обов’язки суб’єктів господарської діяльності при використанні чи утворенні відходів. Органи управління в галузі поводження з відходами. Відповідальність за порушення законодавства про поводження з відходами. Державний класифікатор відходів. Реєстр місць видалення відходів. Порядок використання відходів як вторинної сировини. Економічні методи заохочення утилізації та зменшення утворення відходів.

Законодавче забезпечення природоохоронної діяльності в Україні. Закон “Про природно-заповідний фонд України”, Закон “Про охорону навколишнього природного середовища”, Кодекси (Лісовий, Земельний, Водний, Про надра тощо), правовий режим заповідних територій, форми власності на територіях та об’єктах природно-заповідного фонду, правові засади їх функціонування, обмеження у землекористуванні на територіях ПЗФ, Конвенція про біологічне різноманіття, Картахенський протокол про біобезпеку. Положення про Червону книгу. Правила ведення та особливості структури Червоної книги. Положення про Зелену книгу України, модельна структура Зеленої книги України. Європейські та світові конвенції з охорони фауни та флори: Конвенція про водно-болотні угіддя, Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин, Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі.

Прямий та непрямий засоби контролю за станом природних ресурсів. Поняття прямих та непрямих засобів контролю за станом природних ресурсів. Моніторинг навколишнього природного середовища як дієвий засіб організації управління природоохоронною діяльністю. Види моніторингу. Організації, які здійснюють моніторинг. Біоіндикація. Методи біоіндикації. Екологічна паспортизація. Структура екологічного паспорта. Види екологічних паспортів. Екологічне страхування. Страхувачі та страховий випадок в екологічному страхуванні. Головні принципи екологічного страхування. Екологічний страховий тариф. Економічний механізм управління природоохоронною діяльністю.

Українські державні стандарти. Стандарти серії ISO 9000 та ISO 14000. Загальні вимоги ISO серії 14 000 до системи управління навколишнім природним середовищем. Проведення первинного екологічного аналізу.

Управління екологічним ризиком. Визначення поняття “екологічний ризик”. Соціально-економічні фактори виникнення несприятливих екологічних ситуацій. Потенційна екологічна небезпека. Потенційний екологічний ризик. Екологічний ризик катастрофічних ситуацій. Принципи управління екологічним ризиком. Мета оцінки ризику на підприємствах. Визначення складових екологічного ризику. Ризик для живої природи (біоти) і людини (антропо-екологічний ризик). Етапи оцінки екологічного ризику. Методики визначення екологічного ризику. Політика у сфері управління ризиком. Концепції зниження екологічного ризику. Модель управління ризиком. Поняття ризику.

Система планування як функція управлінського процесу. Сутність планування (прогнозування) як функції управління. Мета загальнодержавного поточного екологічного планування. Цілі управлінського планування. Основні принципи планування. Завдання та орієнтири при екологічному плануванні. Методи планування. Види планів. Плани за широтою охоплення об’єкта планування виділяють: стратегічні, тактичні, оперативні. Плани за часовим періодом: короткострокові, довгострокові. Плани за частотою використання: одноразові, регулярні; за специфікою планування: специфічні, директивні. Перспективне планування, стратегічне планування та поточне планування. Оперативне екологічне планування. Квартальне планування як вид оперативного екологічного планування. Складові річного плану роботи державної екологічної інспекції.

Корпоративний екологічний менеджмент. Сутність, особливості та механізми корпоративного управління. Спеціальні функції системи корпоративного екологічного управління. Механізми ефективного функціонування системи корпоративного екологічного управління. Функціональні основи та принципи здійснення корпоративного екологічного управління. Створення цілісної системи корпоративної ідентичності в контексті Всесвітньої стратегії збалансованого еколого-соціоекономічного розвитку і національної стратегії європейської інтеграції на перспективу. Спеціальні функції (механізми) системи корпоративного екологічного управління: оцінка характеристик екологічності, оцінка характеристик життєвого циклу продукції, екологічне маркування і сертифікація, екологічний аудит.

Система місцевого екологічного управління. Загальні положення. Екологічні аспекти і функції місцевого самоврядування. Адміністративні системи місцевого екологічного управління. Місцева екологічна політика та програми. Стратегічні завдання місцевих органів

влади в аспекті екологічного управління. Впровадження екологічного аудиту в Україні. Місцеві програми екологічного аудиту. Класифікація екологічного аудиту. Міжнародні аспекти збалансованого розвитку населених пунктів і вдосконалення комплексного управління.

Система громадського екологічного управління. Екологічні аспекти і функції місцевого самоврядування. Роль та функції громадського екологічного управління. Місцева екологічна політика, екологічні програми. Адміністративні системи місцевого екологічного управління. Основні функції територіальних (обласних, міських) органів державного управління у сфері охорони навколишнього середовища. Форми залучення громадськості до екологічного управління. Розробка місцевих екологічних програм, використання досвіду європейських країн. Міжнародні аспекти збалансованого розвитку населених пунктів і вдосконалення комплексного управління. Доступ до екологічної інформації, як запорука ефективної участі громадськості в екологічному управлінні. Спеціальні функції громадського екологічного управління: організація і проведення громадської екологічної експертизи і громадського контролю в галузі охорони навколишнього середовища.

Інструменти екологічно зорієнтованого управління в державі. Екологічна сертифікація як інструмент екологічного управління. Об'єкти системи екологічної сертифікації. Основні компоненти системи екологічної сертифікації. Документи для проведення сертифікації. Екологічна сертифікація в західноєвропейських країнах. Принципи екосертифікації ЄС. Екологічне маркування. Сутність та критерії екологічного маркування. Типи екологічного маркування. Екологічний знак в Україні. Знаки, що закликають до збереження природного середовища; знаки, які використовуються для позначення екологічності предметів; знаки, що відображають небезпечність предмета для довкілля. Екологічне маркування першого типу. Екологічне маркування другого типу. Етикетка третього типу. Екологічний аудит у системі екологічного управління. Об'єкти екологічного аудиту. Екологічні інновації як засіб ефективного розвитку підприємництва.

Організація служб охорони навколишнього середовища в Україні. Система спостережень за станом навколишнього природного середовища України. Завдання і організація контрольних служб охорони навколишнього середовища на обласному рівні в Україні. Порядок проведення інспекторських перевірок із дотримання природокористувачами вимог законодавства з охорони навколишнього природного середовища. Порядок здійснення державного контролю за станом природних об'єктів. Порядок взаємодії органів державної екологічної інспекції Міністерства екології та природних ресурсів України з іншими організаціями контролю.

Інструменти екологічно зорієнтованого управління на підприємстві. Еколого-економічна ефективність діяльності підприємства. Економічне регулювання екологічної діяльності. Напрями екологічного управління на підприємстві: раціональне використання ресурсів; екологізація технології виробництва продукції; охорона навколишнього середовища. Платежі за забруднення навколишнього середовища підприємством. Платежі за використання природних ресурсів. Витрати на розроблення і впровадження системи забезпечення екологічної безпеки підприємства. Економічне оцінювання шкоди, заподіяної екосистемі екологічними правопорушниками. Впровадження системи екологічного менеджменту (СЕМ) на підприємстві. Екологічна політика підприємства. Інформаційний фактор забезпечення екологічного менеджменту і аудиту.

Головні напрями екологічної політики України. Вектори екологічної політики України, “Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки”, “Концепція національної екологічної політики України”. Законодавчі акти: “Про екологічний аудит”, “Про екологічне страхування”, “Про екологічну (природно-техногенну) безпеку”, “Про ратифікацію Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату”. Закон “Про внесення змін до забезпечення екологічної безпеки”. Пріоритети гармонійного розвитку України: в економічній сфері, у соціальній сфері, в екологічній сфері. Участь України у проєкті “Довкілля для Європи”. Національні пріоритети охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів. Національні екологічні плани дій (НЕПД).

Концепція сталого розвитку. Світ у пошуках концепцій стійкого розвитку. Основний зміст Концепції стійкого розвитку (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.). Визначення пріоритетів екологічно безпечного розвитку. Екологічне виховання населення. Світ у пошуках Концепцій стійкого розвитку. Становлення та розвиток концепції сталого розвитку. Екологічні передумови сталого розвитку. Концептуально-теоретичні засади сталого розвитку. Нормативно-правові засади сталого розвитку. Програма впровадження на національному рівні рішень Всесвітнього Саміту зі сталого розвитку. Цілі сталого розвитку. Індикатори сталого розвитку. Інструменти сталого розвитку. Індекс екологічної сталості. Принципи управління сталим розвитком на державному та регіональному рівні. Національна стратегія сталого розвитку. Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища України. Установи та організації, що забезпечують виконання положень Комплексної програми

впровадження на національному рівні рішень Всесвітнього Саміту зі сталого розвитку.

Міжнародний досвід екологічного управління. Екологічна політика економічно розвинених країн. Роль громадських організацій у формуванні нового ставлення суспільства до природи. Мета створення міжнародних екологічних організацій. Досвід зарубіжних країн у сфері охорони навколишнього середовища. ВМО (Всесвітня метеорологічна організація), ЮНЕСКО (Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури), ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я), ЄЕК (Європейська економічна комісія), ММО (Міжнародна морська організація), МАГАТЕ (Міжнародна організація з радіологічного захисту), МСОП (Міжнародна спілка охорони природи та природних ресурсів), МКОДР (Міжнародна комісія з охорони довкілля і розвитку), ЕФОС (Глобальний фонд навколишнього середовища). Специфіка зарубіжного екологічного законодавства та механізм його чинності. Екологічний моніторинг та специфіка екологічних нормативів у розвинених країнах. Економічні важелі управління природокористуванням різних країн. Міжнародне співробітництво України у сфері захисту та використання довкілля. Досвід країн Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) в розбудові екологічного управління.

Міжнародні моделі (системи) та їх застосування в процесі управління екологічною діяльністю. Управління природоохороною діяльністю в країнах Центральної і Східної Європи. Завдання та організація воєводських інспекцій охорони природного середовища у Польщі. Взаємодія на прикордонних територіях України і Польщі. Міжнародні аспекти збалансованого розвитку населених пунктів і вдосконалення комплексного управління. Міжнародні аспекти зміцнення потенціалу місцевих громад. Політика міжнародного екологічного співробітництва.

Тематика практичних занять

1. Управління природоохороною діяльністю як механізм гармонізації системи "суспільство-природа".
2. Базові основи екологічного управління.
3. Державне управління у сфері охорони повітря та водних ресурсів.
4. Державне управління в охороні природно-заповідного та лісового фондів.
5. Державне управління у сфері охорони надр та природоохороною діяльності у сільському господарстві.
6. Державне управління природоохороною діяльністю в сфері поводження з відходами.
7. Система екологічної паспортизації країни.
8. Законодавче забезпечення природокористування в Україні.
9. Екологічний менеджмент на підприємстві.

10. Складові екологічного ризику.
11. Основні напрямки екологічного планування.
12. Комплексна програма впровадження на національному рівні рішень Всесвітнього Саміту зі сталого розвитку.
13. Регіональні аспекти управління природоохоронною діяльністю.
14. Екологізація економіки України.
15. Розрахунок платежів за забруднення навколишнього середовища підприємством та за використання природних ресурсів.
16. Міжнародні екологічні організації.

5. Місце проведення занять (локація), технічне й програмне забезпечення(обладнання)

Аудиторія №11, навчальний корпус №10 вул. Т.Шевченка, 23. Технічне забезпечення та програмне забезпечення навчальної дисципліни: мультимедійне обладнання.

6. Інформація про консультації

Консультації, за потреби, проводяться в час, узгоджений із викладачем.

7. Система оцінювання

Контроль знань студентів здійснюється під час відповідей на практичних заняттях, написання самостійної та контрольної робіт, співбесіди з лектором. Формами підсумкового є контролю у 7 семестрі є залік, а у 8 – екзамен.

Розподіл 100 балів між видами робіт

	<i>Семестр VII</i>	<i>Семестр VIII</i>	<i>Екзамен</i>
Відповіді на практичних заняттях	40	40	
Самостійна робота	40	-	
Контрольна робота	-	40	
Співбесіда з лектором	20	20	
Всього		100	
Залік	100	-	
	Середньозважена кількість балів за два семестри		100
Коефіцієнт погодження	-	0,6	0,4

Поточна успішність у двох семестрах (max 100 балів) складається з балів, отриманих на *практичних заняттях* (max 40

балів), виконаних *самостійної таконтрольної робіт* (має 40 балів) та *співбесіди з лектором* (має 20 балів).

Загальний бал на *практичних заняттях* має – 40 балів. Кожне практичне заняття оцінюється у 5 балів. Кількість балів, що виставляється за практичне заняття враховує: усне опитування студентів на занятті та знання теоретичного матеріалу – 3 бали, вміння вирішувати ситуаційні задачі та завдання – 2 бали.

Самостійна та контрольна роботи (має 40 балів) передбачають виконання описових і тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів, виділених на оцінку контрольних робіт, виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає правильність виконання тестових і повноту розкриття описових завдань.

Співбесіда з лектором (має 20 балів) проводиться в усній формі та передбачає перевірку знань навчального матеріалу, який засвоїли студенти протягом семестру та матеріалу, який винесений на самостійне опрацювання. враховується рівень осмислення навчального матеріалу; рівень сформованості теоретичних знань і практичних вмінь; повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення; використання додаткової літератури; порівняння, зв'язок з практикою, наявність висновків.

Екзамен проводиться за програмою усіх семестрів і оцінюється за 100-бальною шкалою з ваговим коефіцієнтом 0,4. Оцінки за залік та екзамен виставляються за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС. Залік та екзамен за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

Сумарна кількість балів з дисципліни знаходиться за формулою

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{ном сзв}} + 0,4 \cdot S_{\text{ніде}};$$

де $S_{\text{ном сзв}}$ – середньозважена кількість балів за поточний контроль у двох семестрах, $S_{\text{ніде}}$ – кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Середньозважена кількість балів за поточний контроль у двох семестрах визначається за формулою

$$S_{\text{ном сзв}} = (K_1 \cdot S_{\text{ном1}} + K_2 \cdot S_{\text{ном2}}) / (K_1 + K_2);$$

$S_{\text{ном1}}$ та $S_{\text{ном2}}$ – кількість балів за поточний контроль відповідно у сьомому та восьмому семестрах, K_1 та K_2 – число кредитів у сьомому та восьмому семестрах.

8. Політика дисципліни

Студент зобов'язаний відвідувати заняття, самостійно виконувати всі види роботи. Якщо студент з поважних причин не зміг вчасно відвідувати заняття і виконувати згідно плану завдання, тоді

він, у індивідуальному порядку та в погоджений з викладачем час, виконує і здає підготовлені завдання, що охоплюють матеріал пропущених тем. Студент дотримується політики академічної доброчесності. Якщо викладач виявить плагіат, то не зараховує роботу.

9. Рекомендована література та інформаційні ресурси

а) основна:

а) основна:

1. Білявський Г.О., Падун М.М., Фурдуй Р.С. Основи загальної екології. К.:Либідь, 1995. 368 с.
2. Екологічний менеджмент: навчальний посібник / за ред. В.Ф.Семенова, О.Л. Михайлюк. К.: Знання, 2006. 366 с.
3. Іванюк Д.П., Шульга І.В. Управління природоохоронною діяльністю: навчальний посібник. К.: Алерта, 2007. 368 с.
4. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2007. 352 с.
5. Кожушко Л.Ф., Скрипчук П.М. Екологічний менеджмент: підручник. К.: «Академія», 2007. 432 с.
6. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: підручник / за ред. Л.Г. Мельника, М.К. Шапочки. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. 759 с.
7. Шевчук В.Я., Саталкін Ю.М., Білявський Г.О. Екологічне управління: підручник К.: Либідь, 2004. 432 с.
8. Шмандій В.М, Солошич І.О. Управління природоохоронною діяльністю: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 296 с.

б) додаткова:

9. Джигерей В.С., Сторожук В.М., Яцюк Р.А. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища: посібник. Львів: Афіша, 2000. 272 с.
10. Екологічний менеджмент: зб. наук. пр. / за ред. В.А. Гайченка. К.: МАУП, 2006. 266 с.
11. Калиновський С.В. Оцінка впливу і екологічна експертиза сьогодні і завтра. Нормативні та практичні аспекти виконання оцінки впливу на навколишнє середовище. К.: Веселка, 2002. 254 с.
12. Кирич Н.Б., Кінаш І.А., Погайдак О.Б. Екологічний менеджмент: еколого-економічні засади раціонального природокористування: навч. пос. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2011. 268 с.
13. Лук'яничін В.О. Екологічний менеджмент: Монографія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2002. 314 с.

14. Максименко Н.В., Задніпровський В.В., Квартенко Р.О. Організація управління в екологічній діяльності: підручник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 282 с.
15. Рибніков С.Р. Організація управління в екологічній діяльності: методичні рекомендації до практичних занять. Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ ім. Тараса Шевченка”, 2008. 101 с.
16. Телюра Н.О. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з курсу “Організація управління в екологічній діяльності”. Харків: ХНАМГ, 2007. 14с.

Викладач _____

Слободян Л.З.

Схвалено на засіданні кафедри екології та географії

Протокол № 8 від 02 вересня 2021 року

Завідувач кафедри _____ І.В. Бриндзя